

CYNGOR SIR YNYS MÔN

Cyfarfod:	Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd
Dyddiad:	28 Mehefin 2023
Teitl yr adroddiad:	Adroddiadau Blynyddol Aelodau Etholedig
Adroddiad gan:	Pennaeth Democratiaeth
Pwrpas yr Adroddiad:	Diweddaru'r Pwyllgor ar drefniadau adroddiadau blynyddol 22/23

Cefndir

1. Cyflwynwyd adroddiad i'r Pwyllgor Safonau yn ei gyfarfod ar 14 Rhagfyr yn amlinellu'r trefniadau a'r amserlen ar gyfer casglu a chyhoeddi adroddiadau blynyddol aelodau etholedig am y cyfnod 2022/23.
2. Yn dilyn nifer isel o adroddiadau a gyflwynwyd am y cyfnod 21/22 gofynnodd y Pwyllgor i'r Gwasanaeth Democrataidd gymryd camau i annog a hwyluso'r gwaith o baratoi adroddiadau am 22/23.
3. Cyflwynwyd adroddiad pellach i'r Pwyllgor Safonau ar 14 Mehefin, ar gais y Pwyllgor, yn rhoi diweddariad ar y sefyllfa. Eglurwyd yn y cyfarfod hwnnw y byddai'r mater yn cael yn ei drafod yn y Pwyllgor Democrataidd er mwyn cytuno ar y camau nesaf.
4. Mae rhan 5 Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 yn gosod dyletswydd ar Gyngorau i wneud trefniadau er mwyn caniatáu i aelodau baratoi adroddiadau blynyddol ar eu gwaith. Er nad oes gofyn statudol i Aelodau gwblhau adroddiad, mae'n arfer dda er mwyn hybu atebolrwydd lleol a chyflwyno gwybodaeth am eu cyfrifoldebau a swyddogaethau.
5. Yn unol â chanllawiau statudol Llywodraeth Cymru ar adroddiadau blynyddol a wnaed o dan Fesur Llywodraeth Leol (2011), mae'r Cyngor wedi mabwysiadu templed adrodd i hwyluso gwaith aelodau. Mae'r templed yn dilyn argymhellion y canllaw ac yn cynnwys y penawdau canlynol:

- Rôl a chyfrifoldeb
- Gweithgarwch yn y Ward
- Mentrau a Gweithgarwch Arbennig
- Dysgu a Datblygu
- Gweithgarwch a Mentrau Eraill

Trefniadau Adroddiadau Blynyddol 22/23

6. Caiff yr adroddiadau blynyddol eu cyhoeddi ar wefan y Cyngor yn yr adran sy'n cynnwys gwybodaeth am aelodau etholedig. Dim ond 4 adroddiad a gyflwynwyd am y cyfnod 2021/22. Cafodd etholiadau lleol Mai 2022 effaith ar hynny ynghyd â swyddi gwag a diffyg capasiti ar y pryd yn y Gwasanaeth Democrataidd.
7. Felly er mwyn paratoi yn effeithiol ar gyfer 22/23 ac er mwyn codi ymwybyddiaeth aelodau newydd o'r drefn, rhannwyd y negeseuon canlynol:
  - 14 Gorffennaf 2022 – e-bost at holl aelodau etholedig yn egluro'r drefn a'r amserlen ac yn cynnwys copi o'r templed adroddiad blynyddol.
  - 2 Chwefror 2023 – briffio arweinyddion grŵp ar y drefn a'r amserlen ar gyfer cyflwyno adroddiadau.
  - 15 Chwefror 2023 – e-bost at holl aelodau etholedig yn eu hatgoffa o'r drefn a'r amserlen ac yn cynnwys copi o'r templed. Eglurwyd hefyd sut i gysylltu gyda'r Gwasanaeth Democrataidd os oedd unrhyw gwestiwn.
  - 31 Mawrth 2023 – neges atgoffa yn newyddlen y Pwyllgor Safonau at holl aelodau gyda dolen at y templed (cyhoeddwyd y templed ar fewnrwyd Monitor y Cyngor).
  - 17 Mai 2023 – e-bost at holl aelodau etholedig yn eu hatgoffa o'r drefn a'r amserlen ac yn cynnwys copi a dolen at y templed.
  - 2 Mehefin 2023 – e-bost at holl aelodau yn cynnwys cais olaf am adroddiadau.
8. Gofynnwyd i aelodau gyflwyno eu hadroddiad i'r Gwasanaeth Democrataidd erbyn 26 Mai 2023 yn wreiddiol. Er mwyn rhoi pob cyfle i aelodau ymateb, rhoddwyd estyniad i'r dyddiad cau a derbyniwyd yr adroddiadau olaf ar 16 Mehefin. Bydd angen adolygu a chyfieithu'r adroddiadau i sicrhau cysondeb. Anelir i gyhoeddi'r adroddiadau ar wefan y Cyngor erbyn diwedd Mehefin.
9. Mae 24 allan o 35 (68%) adroddiad wedi eu derbyn ar gyfer 2022/23. Mae hynny'n gynydd sylweddol ar sefyllfa 21/22, ac yn cymharu'n dda gyda'r sefyllfa yn hanesyddol. Er enghraifft, cyflwynwyd 16 allan o 30 (53%) adroddiad yn 2020/21.

Camau Nesaf

10. Mater o arfer dda ydi cyflwyno adroddiad yn hytrach na gofyniad statudol, felly mae cael canran uchel o ymatebion yn rheolaidd yn heriol. Er mwyn ceisio gwneud y broses mor rhwydd a hwylus â phosibl, dros y misoedd nesaf bydd swyddogion y Gwasanaeth Democrataidd yn ystyried camau pellach, gan gynnwys:
- Rhagor o drafodaethau gyda aelodau unigol i ddeall os oes rhwystrau
  - Trafodaethau gyda chynghorau sir eraill i ddeall os oes arfer da / gwersi i'w dysgu
  - Datblygu'r templed fel ei fod mor hawdd â phosibl i'w ddefnyddio.

Argymhelliad

11. Gofynnir i'r Pwyllgor ystyried cynnwys yr adroddiad a chytuno gyda'r camau gweithredu ym mharagraff 10.